

Nr 255.

Av herr **Myrdal**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om upphävande av 18 kap. 13 § 2 mom. strafflagen m. m.

Kungl. Maj:ts proposition nr 146 innefattar förslag om den s. k. preventivlagens avskaffande. Tiden torde även vara mogen och övermogen för denna reform.

Att reformen icke tidigare kunnat genomföras beror på att frågan fått en snedvriden uppläggning. Lagens avskaffande har nämligen påyrkats blott med hänsyn till preventivmedlens »nytta såsom sjukdomsförebyggande i lösa, tillfälliga könsförbindelser, medan man samtidigt undvikit att taga standpunkt till preventivmedlens berättigande ur etiska och sakliga synpunkter med avseende å deras *normala användning inom äktenskapen* och i de mera fasta utomäktenskapliga förbindelser, där risk för smitta av könsjukdom icke föreligger». Propositionen visar dessvärre icke en förebildlig klarhet i den principiella motiveringen för de framlagda förslagen. Då det är av vikt, att riksdagens beslut i denna fråga icke fattas under ett fortsatt *kringgående av de etiska och befolkningspolitiska synpunkterna*, tillåter jag mig till en början hemställa, att *utskottet vid frågans övervägande upptager dessa betydelsefulla synpunkter*. Jag hänvisar därutinnan till befolkningskommissionens Yttrande angående revision av 18 kap. 13 § strafflagen m. m. (statens offentliga utredningar 1936: 51) sid. 24—28 jämte kommissionens Betänkande i sexualfrågan (statens offentliga utredningar 1936: 59), som innehåller de mera ingående undersökningar, varå det förstnämnda betänkandets principmotivering för preventivlagens avskaffande är byggd.

Beträffande de framlagda förslagen måste jag — även och framförallt ur dessa etiska och befolkningspolitiska synpunkter — ansluta mig till propositionen. I särskilt en detalj måste jag likväl anse, att propositionen icke träffat den lyckligaste lösningen, nämligen då enligt propositionen apoteksinnehavare icke skulle förpliktas tillhandahålla preventivmedel. Det är min uppfattning, att en sådan förpliktelse utgör ett synnerligen viktigt led i det allmänna, ur folkmoraliska, hygieniska och andra viktiga synpunkter motiverade strävandet att bringa preventivmedelshandeln upp på ett högre plan. Genomföres icke nu en sådan förpliktelse, försittes en viktig möjlighet att genomföra en sanering på detta område.

Det finnes i och för sig ju viktiga skäl att rentav önska, att ett sådant läge uppkomme, att preventivmedelshandeln helt kunde förbehållas apoteken. Såsom av alla sakkunniga instanser och särskilt av medicinalstyrelsen framhållits, kan en sådan förändring dock icke utan fara genomföras med en

gång. Ålades emellertid apoteken att nu tillhandahålla preventivmedel, och bleve allmänheten mera van vid detta tillstånd, kunde måhända rätt snart en fullständig avlysning av den ur olika synpunkter olämpliga privata preventivmedelshandeln övervägas. Införes däremot icke nu en sådan förpliktelse, kommer med all säkerhet måhända större delen av apoteken icke att föra preventivmedel, och möjligheten att avskaffa den privata preventivmedelshandeln undanskjutes på ännu mer obestämd framtid. Oavsett hur man ser på denna sistnämnda fråga, om önskvärdheten att i framtiden kunna helt förbehålla preventivmedelshandeln åt apoteken, är det likväl knappast möjligt att på vederhäftiga grunder bestrida, att redan detta, att apoteken allmänt komma att försälja preventivmedel, är en av de viktigaste betingelserna för hela denna handels sanering.

Denna ståndpunkt, att apoteken skola förpliktas att försälja preventivmedel, har länge med styrka hävdats av medicinalstyrelsen; jag hänvisar särskilt till styrelsens utredning, framlagd i skrivelse till Kungl. Maj:t den 26 januari 1934. Till samma uppfattning kom efter ingående överväganden 1934 års inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga (statens offentliga utredningar 1934: 50). Befolkningskommissionen ställde i sitt nyss återopade yttrande angående revision av 18 kap. 13 § strafflagen m. m. samma förslag — se särskilt sid. 37—40 — och utarbetade även förslag till nödiga författningsändringar.

Föredragande departementschefen stöder sig endast på det förhållandet, att vissa apotekarsammanslutningar i sina yttranden över nyssnämnda betänkanden ställt sig avvisande. Jag kan för min del däri icke se ett skäl att ändra mening. Inställningen på apotekarhåll är i och för sig naturlig; den förpliktelse det här är fråga om kan under vissa förhållanden tänkas åsamka apotekspersonalen besvärligheter utan att medföra nämnvärd ekonomisk vinst. Med den offentligt skyddade och reglerade ställning, som apoteksinnehavarna ha i vårt land, anser jag emellertid, att denna kårs bekvämlighet icke bör få stå i vägen för ett viktigt samhälleligt intresse. Jag vill påpeka, att såväl medicinalstyrelsen som 1934 års sakkunniga och befolkningskommissionen vid fattandet av sin ståndpunkt i frågan givetvis icke svävat i ovetenskap om apotekarkårens — f. ö. som redan sagts helt naturliga — inställning.

Med stöd av den grundliga och allsidiga förberedande utredning denna fråga i olika sakkunniga instanser fått och på grund av vad i övrigt härovan framhållits tillåter jag mig hemställa,

att i samband med preventivlagens avskaffande apoteksinnehavare förpliktas tillhandahålla preventivmedel.

Stockholm den 11 mars 1938.

Gunnar Myrdal.